

Izhaja vsako soboto zjutraj.

Uredništvo „Zarje“ je v Trstu
ulica dei Fabbri št. 2, III.
Tja je treba nasloviti vse roko-
pise, ki naj se objavijo v listu.Rokopisi se ne vračajo. —
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo.Poštno - hranilnični račun
št. 64439.

ZARJA

Upravništvo „Zarje“ je v Trstu
ulica delle Poste št. 9. Spre-
jema naročnine, inserate in
reklamacije. Naročnina „Zarje“
je za vse leto naprej po pošti
K 6, — za pol leta K 3.

Posamezne številke po 6 vin.

Cena inseratom je 10 vin. za
enostopno peti vrsto. Pri več-
kratnem objavljenju primeren
popust.

Pošteno, počasi, sigurno!

(Dopis.)

Dovolite mi, g. urednik, da Vam povem čisto odkrito: Kar sem v Vašem listu bral o plesu, ki so ga priredili tržaški svobodomiselniki visokošolci, me je bolj razveselilo kot pa vžalostilo. Vprašate, zakaj?

Moralna škoda, ki jo s tem mladi gospodje prizadevajo sebi in narodu, je pač velika, v tem oziru imate čisto prav. Ampak uverjen sem, da se ta moralna škoda, kar se tiče naroda, da popraviti, liberalni dijaki pa bodo kljub vsem pametnim opominom plesali dalje, dal Bog, da ne do sodnega dne.

Ne smete me napačno razumeti. Veseli me ne ples... smatram namreč premikanje nog v zvezi z različnimi drugimi občutki po taktu godbe za največjo budalost, katere je zmožen omikan človek... veseli me le, da so svobodomiselniki tržaški visokošolci pokazali, kako slabo umevajo svojo izobraževalno nalogo med ljudstvom.

Kako veliko bolj koristno bi bilo n. pr. sedaj v pustu prirediti kak ljudski tečaj, saj beremo, da ravno sredi februarja priredi v Ljubljani mladeniška organizacija zopet kurz za vse voditelje - fante mladinskih društev na Slovenskem. Če napravijo „Balkanovci“ ples, je njihova reč, ampak če ga označujejo za delo, ki naj narod reši, je stvar javnosti, da jim pove, da se motijo in so zraven tega še silno smešni.

Pa recimo, da bi bili bodoči „inteligenti“ priredili ljudski ples, da bi bili na ta način — ker na drug način očitno ne umejo, kakor kaže — prišli „z ljudstvom v stik“. Pa še tega ne. Ljudstvo so od tega plesa izključili, kar je za ljudstvo samo le v korist, glede na visokošolce pa kaže, da jim je edino le v zabavo v njim sorodnem krokarškem krogu, za ljudstvo pa presneto malo.

Zdaj pa dalje. Kar nas spričo teh dejstev mora najbolj veseliti in vzbuditi k delu, je to, da mora vsak tržaški in istrski rodoljub, komur je količkaj mar npravnega in gospodarskega napredka ljudstva, izprevideti,

da ljudstvo od bodoče „svobodomiselnice“ inteligence nima prav ničesar pričakovati, temveč le od tistega dela razumnosti, ki si je postavilo za cilj moralno in gmotno povzdigo tržaškega, okoličanskega in istrskega slovenskega kmeta. To stoji!

Ne dvomimo, da imamo veliko krščansko mislečih ljudi okoli sebe, ki se pa boje nastopiti le radi tega, ker se boje boja in smatrajo vsak nastop proti zastarelim in vkorenjenim nazorom že zanaprej za brezuspešen. — Temu odgovorimo takole:

Boj za ideale krščanstva je pošten boj. Nikakor ne trpimo v tem oziru nepoštenosti in sovražnosti proti nasprotniku, tudi če se on poslužuje sredstev terorizma, strahovanja, sumničenja in blatenja! Nam v resnici niti ne gre za nasprotnika, in preobilno prerokovanje z njim se nam zdi za javno življenje demoralizatorično. Ni treba, da bi namenoma zanašali med ljudstvo sovražstvo in nerazumevanje.

Kako to, vprašam?

Lahko! Imaš gospodarsko društvo, hranilnico, zadrugo itd. v vaši. Poučuj ljudstvo v njem o gospodarskih zadevah. Samoposebi bo prišlo, da bo ljudstvo uvidelo, da je edini temelj za pravo gospodarsko delo krščanska misel, ki uči ljubezen do revnih in tlačenih in da je le na podlagi krščanske nesebičnosti mogoče zasnovati vzajemno delo ter dovesti ljudstvo do samopomoči.

Ali pa vodiš izobraževalno društvo. Ali je treba velikega šuma? Zadnji čas berem o izobraževalnem društvu v Dolini. Koliko sistematičnih predavanj so že ondi priredili! To bodo možje, izobraženi mladeniči, ki bodo prišli iz te šole. Če bi se tudi drugod tako poizkusilo, bi se ljudstvu kmalu odprle oči. Kaj morejo nasprotniki proti temu? Na njihova izzivanja se ni treba veliko ozirati. Preje se nasprotniku izkopljejo tla, potem je še-le zmagoslavje na mestu.

Tako delo gre zato le počasi. Dvajset let je bilo na Kranjskem treba, da se je strmoglavlila liberalna strahovlada. Zdaj je mir, ki je gospodarskemu in kulturnemu prospehu

ljudstva le v korist. To se ne sme napačno tolmačiti. Med S. L. S. na Kranjskem in liberalci ni čisto nobenega sporazuma ali kompromisa! Mir je zato, ker je katoliška stranka, stranka miru in ne sovražstva, kakor obrekujejo nasprotniki. Kakor hitro je prišla do vladje, je pustila nasprotnika na strani in odložila orožje oistre polemike, ki je bilo včasih res ostro. To pa zato, ker jo čakajo velike gospodarske naloge. Proti nasprotniku se pa oborožuje dalje in še marljivejše kot prej. Ko ji je bil boj usiljen, je bila prisiljena braniti se do skrajnosti, zdaj pa je njeno orožje organizacija ljudstva v verskem, kulturnem in gospodarskem oziru. Zdaj ji na sirove napade „Notranjca“, „Gorenjca“ itd. ni treba odgovarjati, ker je ljudstvo samo dovolj izobraženo, da pusti nasprotnike kričati, kolikor jim drago.

Po taki poti hodimo tudi mi. Nujno potrebno je, da priredimo tržaška „Slovenska krščansko-socialna zveza“ večji gospodarski in izobraževalni tečaj. Starostno zavarovanje nudi dovolj prilike. Tudi bi ljudstvo z zanimanjem sledilo apologetičnim tvarinam. Ni treba, da jih je veliko, za sedaj zadostujejo samo voditelji in odborniki že obstoječih društev. Čim prej, tem bolje in tem bolj sigurno!

Ali je res zadan „nov udarec v srce slovenskemu narodu in vsem Slovonom v lice“?

Nedavno smo čitali v nekem slovenskem, sicer poštemem, listu pod naslovom: „Nov udarec v srce slovenskemu narodu, vsem Slovonom v lice“ daljši članek, ki vsebuje v sebi več neresnic. Pisan je pa tudi v takem tonu, ki je vse kaj drugega kakor primeren katoliškemu glasilu. List govori z največjim ogorčenjem o neki „za nas Slovence naravnost strašni novici“, ki da jo je iz Rima prinesel dunajski „Vaterland“ 10. nov. minolega leta. V čem pa obstoji ta strašna novica? V dotičnem listu čitamo dobesedno:

„Zloglasna germanska pravica pesti še ni izumrla: nasilno so nas izrinili iz „zavoda Sta. Maria dell' Anima v Rimu. „Dobro nemško čuteči“ (der gut deutsch „gesinnte“) rektor „Anime“, prelat dr. Loh-

Od neke strani pa se je prigovorilo: Mari ni bolje, da se mladina zabava na plesu, kakor da zaide ad meretrices? Ko bi prišla ta objektivna iz ust takega pretiranega pesimista... transeat. Če pa reče kaj takega človek, ki sicer brani ples in... idealizem narodne mladine, ga moramo le pomilovati. Ali ceni da je prišla mladina že tako daleč? Ako ta mladina nima tozadevno onega, čemur pravi Nemec: „moralischer Halt“, tedaj je žalostno, zelo žalostno za njo. Kaka perspektiva se nam odpira v bodočnost mladine, ki bi bila etično tako šibka?

Mari jej smemo zaupati boj za narod zoper sovražnike, ako ne zamore premagati svojih instinktov?

Ko bi bila vsa mladina taka, bi ne ostalo drugega kakor naročiti grobokopu, naj izkopa globoko jamo za narod in kak komponent naj zloži žalostinko: Sic transit gloria nationis.

Oni plesalci, ki dobijo ta članek v roke, ne bodo jezni na pisatelja, ker „Männer richten nach Gründen“, je rekel Schiller. Če bi pa kaka dražestna plesalka prečitala ves članek in ga tudi vsega razumela (malo težko bo tuintam že šlo), sme sicer nekoliko zavhati svoj nos, preveč jeziti se pa nikar ne, ker jej to ne bi pomagalo. Tudi naj ne gre s svojimi prijateljicami protestirati pred uredništvo „Zarje“, ker urednik ni spisal tega, temuč neki „opazovalec“, ki stanuje malce ven iz Trsta in ki se že zdaj veseli, kako mu bodo po nekoliko eventualnih izbruhih jeze dali prav ne samo plesalci, temveč tudi plesalke.

(Konec.)

„ninger, je predložil sv. Očetu za ta zavod „nov statut“ in po tem statutu smejo biti „sprejeti kot kapelani le duhovniki nemške „narodnosti (natione germani), da v Rim „nadaljujejo in izpopolnjujejo svoje studije „bodisi v filozofiji, jusu, teologiji“.

Maloprijetno je v svoji največje začudenje:

„Nihče se nam ni upal te pravice krati, dokler ni ta „dobro nemško čuteči „prelat“ premotil sv. Očeta, da je nepoučen „potrdil ta, za vse avstrijske Slovence krivični statut, ki bije v obraz vsaki pravici“.

Na to pravi isti list dalje, da so se menda spet povrnil časi sv. Cirila in Metoda, ko je nevoščljivi nemški episkopat zaprl svetnikoma pot do Rima. Da se ta grozna „krivica“ odpravi, kliče na pomoč avstrijskega cesarja, ministrstva, poslance, vse ostale Slovence, naposled pa tudi prevarano apostolsko stolico. V takem in hušnem tonu gre dalje.

Kaj je prav za prav na vsej stvari, o kateri ima dotični list baje „vsestranske in temeljite informacije“?

Prav nič se ni bilo treba vznemirjati, ker se ni v zavodu „Anima“ v Rimu zgodila Slovanom čisto nobena krivica in se ni sploh pod sedanjim rektorjem nič bistvenega spremenilo. Stvar bo bolj jasna, če povemo o tem zavodu sledeče:

Zavod „Anima“ v Rimu, ustanovljen proti koncu XIV. stoletja, ima namen oskrbovati službo božjo v prizidani cerkvi, sprejemati ubožne nemške romarje in podpirati nemške ubožce bivajoče v Rimu. V zavodu moramo dobro razločevati romarje, kaplane in konviktorce. Poglejmo kakšne pravice imajo eni in drugi na podlagi statuta papeža Pija IX. iz dne 15. marca 1859.

V hospic zavoda „Anima“ se imajo sprejemati ubogi katoliški romarji iz Nemške Zveze ali iz nekdanjega rimsko-nemškega cesarstva, dalje Belgijci in Nizozemci, ki govorijo flamsko in holandsko kot materin jezik; končno pa tudi drugi romarji nemškega rodu ki govorijo nemško, da le nimajo v Rimu svojega lastnega narodnega zavoda. Vprašamo, se je li v tej točki kaj spremenilo? Nič, ostalo je vse pri starem. Prej kot slej se sprejemajo v hospic romarji iz vsega nekdanjega rimsko-nemškega cesarstva, neglede na njihovo narodnost. Torej tu gotovo nobene krivice.

Druga važna določba omenjenega statuta je ta-le: Duhovščina (kapelani) uslužbena pri cerkvi sv. Marije dell' Anima mora biti nemškega rodu in mora spadati v nekdanje rimsko-nemško cesarstvo. Belgijcem in Nizozemcem je bila odvzeta ta pravica, zato jim je bila pa določena „odškodnina v znesku 120 skudov (625 lir) za enega Belgijca in istotoliko za enega Nizozemca. Sprejemati in odpusčati kaplane sme vsakočasni kardinal-protektor. Za tedaj je določil statut štiri kaplane, ker jih denarno stanje zavoda ni več dopuščalo. Tako določa statut glede kaplanov „Anime“. Se je li v tej stvari kaj spremenilo in se je morda v tej stvari zgodila Slovanom kaka krivica?

Odgovarjamo: Čisto nič se ni spremenilo in se potemtakem ni tudi zgodila nobenemu kaka krivica. Glede strogih določb statuta v zadevi kaplanov tega zavoda moramo pa omeniti, da se je v teku časa udomačila milejša praksa. Statut zahteva, naj bodo vsi kaplani nemške narodnosti. Sprejemali pa se niso samo Nemci, ampak tudi duhovniki drugih narodnosti, da so le dobro poznali nemški jezik. To se je zahtevalo radi tega, ker so morali ti kaplani in še morajo imeti nemške pridige za Nemce, ki bivajo v Rimu ali pa, ki prihajajo v Rim. V tej stvari se ni prav nič spremenilo. Prej kot slej pošiljajo po tej milejši praksi vse škofije nekdanjega rimsko-nemškega cesarstva (in teh je 45) po vrsti enega izmed svojih duhovnov kot kaplana v ta zavod, tako da pride približno vsaka škofija po enajstih letih zopet na vrsto poslužiti se te svoje pravice. Tu se ne gleda na to, je li kdo Nemec ali ne, da le zna dobro nemško, ker bo moral nemško pridigati. Kmalu pride n. pr. na vrsto tudi naša škofija in, če bo koga poslala, gotovo ne bo poslala takega Nemca, saj jih nima. V tej stvari ni čisto nobene spremembe in ni povoda, da bi vpili o kakih vnebovpijočih krivicah, saj se Slovani istotako sprejemajo kakor do sedaj.

Kaj pa se je torej spremenilo, da je dalo povod gornjim neosnovanim vestem? Rekli smo, da je določil statut Pija IX. število kaplanov na štiri in to radi denarnih razmer. Tudi v tej stvari se je postopalo milejše, če je to dopuščalo finančno stanje zavoda. Sprejemali so tudi več kot štiri kaplane. Tako je postopal tudi naš sedanji škof, ko je bil še rektor zavoda. Kaj pa je storil sedanji vodja dr. Lohninger? Nič drugega ne, kakor da je izjavil, da sedanje denarno stanje zavoda ne dopušča sprejemati za

LISTEK

Ples in pamet.

Inteligenci in onim, ki ne spadajo še k inteligencl.

Spisal nekdo Sine ira.

Da je ples eden izmed prvih povodov za luksuz, tega ne bo nihče tajil. Oče družine mora žrtvovati velik del svoje plače, samo da mu more hči iti luksurično oblečena na ples. Kaj pa še-le, ako ima 2—3 hčere, ki bi rade našle svojo boljšo ali slabšo polovico na plesu, kjer se kavalirji klanjajo damam, da jih puste pozneje na cedilu?

Vsa družina mora radi ene plesne „toilette“ trpeti po cele tedne lakoto in marsikaka gospica, ki misli da se vije kakor nimfa po dvorani in sprejema več ali manj neodkritosrčne komplimente, čuti v sebi zavest, da je vse to komedija, radi katere morajo njeni mlajši bratje in sestre sedeti razdrapani in lačni v kaki mrzli sobici; bolezen takih družin je neurasthenia, povzročena od vsakdanjega glada, ker zunanji luksuz ne dovoljuje, da se zadovolji notranjim telesnim potrebam.

Družine, oziroma oče družine, zabrede vsled plesov svojih „nadelnih“ gospodov sinov in gospič hčera v vedno večje dolgove. Od tod potem nezadovoljstva in nemiri v družini, zavist in nesreča.

Nesreča družine je pa ob enem nesreča družbe, države, nesreča narodnosti. Narod

potrebuje idealnih mož in žena, ki so vstani premagati sami sebe in svoje nagone. Pri plesih ne samo da se tega ne naučijo, temveč ravno v plesih hočejo uživati takozvano „slast življenja“, pri čemer se pa gotovo ne vzgaja energija volje. In prav ta je energija volje v dobrem, je narodu toli potrebna. Pri plesu koncentrirajo gospičice oni quantum duševnih sil, s kojimi jih je narava obdarila, le na umetnost, kako bi s svojo prirojeno večkrat pa tudi pridobljeno lepoto in koketerijo našle moža, možje pa, ki slovijo kot „das stärkere Geschlecht“, ki bi morali vladati ne le z ozirom na svoje fizične sile, temveč vsled svojih bolj razvitih intelektualnih sposobnosti, beračijo kot kavalirji (senza cavallo) za milostljivim posmehom ali vsaj pogledom kake dame, ki jih... in fine finali vodi le za nos. Lispanje, koketerija, laskanje, plazenje to naj bo pedagogično! Tako naj se rešuje narod.

Da je ples pri mnogih kriv, da zane-marjajo svoje krščanske dolžnosti, bo priznal tudi vsak plesalec. Koliko onih oseb, kojim je ples časa opojnosti vso noč od sobote do nedelje, gredo v nedeljo k sveti maši? Sicer pa pride vsled Katzenjammerja še „blauer Montag“, delo noče naprej, človek zanemarija svoje stanovske dolžnosti, predstojnik podeli en „nos“, in uspeh oziroma advancement je šel po vodi.

Nesreča družin, nemir srca, ljubomornost dvoboji in druge slične reči, ki se rodijo na plesu, naj bodo temelj narodnega razvitka!

O pamet, o pamet! Ta le pravi:
in der Freude Schwung
Ergreift dich die Versteinerung (Schiller).

sedaj več kot štiri kaplane. Tako se je povrnila zopet prejšnja praksa. Da bi bili Slovani kaj prikrasani, o tem ni niti govora. Da bi bil dr. Lohninger predložil sv. Očetu nov statut, to je popolnoma neresnično. Čemu bi mu ga bil tudi predložil? Mar je treba zato, da se pove, da je sedaj dohodek le za štiri kaplane in ne za več, mar je treba za to novega statuta? Sploh ni treba pri tem sv. Očeta, saj je sprejemanje kaplanov stvar kardinala-protektorja. Povsem neresnična in pa še žaljiva je trditev, da je nemško čuteči prelät „premotil“ sv. Očeta, da je nepoučen potrdil ta za vse Slovence krivični statut, ki bije v obraz vsaki pravici“.

Kar se tiče konviktorcev, to je takih duhovnov, ki se proti plačilu sprejemajo v zavod v svrhu izpopolnitve svojih bogoslovnih, posebno cerkvenopravnih študij, se ni prav nič spremenilo. Še vedno ima vsaka izmed onih 45 škofij pravico poslati v zavod katerega izmed svojih duhovnov, samo da se ga upa plačevati in pa da je v zavodu dovolj prostora. Glede narodnosti se ni delala in se tudi ne dela nobena razlika, saj konviktorci nimajo pridig.

Tako in ne drugače stoji stvar v resnici. Edina sprememba obstoji torej v tem, da je sedaj prostora samo za štiri kaplane, dokler se ne zboljšajo zavodovi dohodki.

Nobene potrebe ni torej vznemirjati se, očitati sv. Očetu, da je nepoučen in da dela Slovanom krivico, nobenega povoda ni sumničiti cerkev, češ da ni več nepristranska, da nas sama tira proč od Rima itd. Tudi ni nobene potrebe klicati na pomoč cesarja, ministre, poslance in ne vem še koga.

Toliko se nam je zdelo potrebno pojasniti resnici, cerkvi in narodu na ljubo. Vse z najboljšim namenom in brez zamere!

Politične vesti.

ČEŠKO - NEMŠKI SPOR.

Vlada je povabila na sestanek češke in nemške politične voditelje, da bi napravili neko premirje. Nekatere stranke so že imenovale svoje zaupnike, ki bi se udeležile tega sestanka, ali do sestanka pa ni prišlo. Vmes je prišlo namreč češko pošto vprašanje. Nemški poslanci so namreč zahtevali od vlade, da uredi na pošti v Pragi jezikovne razmere, češ, da češki uradniki protipostavno in samovoljno upeljujejo češki uradni jezik. Voditelj trgovinskega ministrstva je nato res izdal neko navodilo, po katerem se morajo do nove naredbe ravnati poštni uradniki. Toda to navodilo ni zadovoljilo Nemcev, vznevoljilo je pa Čehe. Vse češke stranke so imele v nedeljo zaradi tega vladnega ukaza sestanke, na katerih so bile sprejete ožjste resolucije proti vladnemu ukazu. Vsa češka javnost pričakuje od poslancev, da bodo znali z vso odločnostjo pridobiti češkemu jeziku povsod enakopravnost. Avstrijski Slovani smo pač že toliko narodno probujeni, da se bodo morali nehati Nemci radi ali neradi smatrati za privilegirani narod in bodo morali dopustiti, da se bo tudi nam postreglo v našem jeziku. Razburjenost je vsled teh dogodkov na Češkem velika. V nedeljo so bile zopet velike demonstracije v Pragi. Iz zvali so jih zopet nemški študenti. Nastopilo je orožništvo in ranjenih je bilo več oseb. Ker se vladi ni posrečilo, da bi privabila k skupni mizi Čehe in Nemce, kjer bi se dogovorili in sklenili mir, hoče staviti v deželnem zboru predlog, na podlagi katerega naj bi se napravil mir med, obema narodnostima na Češkem.

DRŽAVNI ZBOR.

Veliko dela v korist ljudstva čaka naš državni zbor, ali do rednega delovanja noče priti. Veliko število nujnih predlogov zabranjuje, da ne morejo priti v razpravo važne predloge. Govorili so poslanci na dolgo in široko o tem, kakšni naj bodo vozni listki na neki lokalni železnici na Češkem, dalje o tem, kdo je streljal na dunajski univerzi Nemci ali Italijani i. t. d. In kaj ima ljudstvo od tega? V razpravo pa pride še mnogo nujnih predlogov, ki zapirajo dnevni red. Dela se le v odsekih. — „Slovansko središče“, v katerem so slovenski, češki-katoliškonarodni poslanci in Starorusi? se je konstituiral. Načelnik središča je Hrvat dr. Ivčević, podpredsednik dr. Šusteršič.

LAŠKA UNIVERZA.

Vlada je predložila zbornici predlogo, da se ustanovi na Dunaju italijanska univerza. S tako rešitvijo seveda niso zadovoljni Italijani. Vprašanje laške univerze je notranje avstrijsko prašanje in vendar je predlog naše vlade tako vplival na javnost v laškem kraljevstvu, da se že resno govori o odstopu laškega ministra za zunanje zadeve Tittonia, ki po misli laških iridentovskih krogov ni znal tako pritiskati na našo vlado, da bi ugodila popolnoma laški zahtevi. Tittoni je znan kot prijatelj Avstrije in trozveze sploh. Ako bo moral odstopiti, se najbrže zasmere med Italijo in Avstrijo poslabšajo, in Italija bi padla s celim sromom tja, kamor jo že dolgo vleče. S tem bi pa prišla vsa evropska politika v popolnoma nov tir. Bog ve, kaj nam prinese še bližnja prihodnost. Naši poslanci so že povedali vladi, da laško prašanje se ne bo rešilo, dokler vlada ne da obljube glede slovenskega vseučilišča. Z ozirom na vmešavanje laških regnikov v avstrijske notranje razmere je vložil slov. poslanec dr. Benkovič nujni predlog,

OGRSKA.

Vlada in v hudih stiskah. Preglavice ji provzročajo zlasti bančno vprašanje. Poslanci, ki tvorijo vladno večino, niso v tem edini. Zbornični predsednik Justh stoji na čelu jako delavni skupini poslancev, ki zahtevajo samostojno ogrsko banko. Tej se upirajo nekateri ministri, zlasti Weckerle in Andrassy, ker bi bila samostojna banka v veliko škodo Ogrski. Drugi zopet hočejo imeti kartelno banko, o tej pa Avstrija noče čuti. Sploh stojimo Avstriji na stališču: ali ostani kakor dosedaj skupna banka, ali pa ločimo se popolnoma. Vsled tega so bili pri cesarju ministri Weckerle, Andrassy, Apony in predsednik Justh. Apony je povedal, da cesar je nasprotnik kartelne in samostojne ogrske banke, ter da mora ostati pri starem.

Ker torej Košutoveci ne morejo v bančnem vprašanju doseči tega, kar so obljubili narodu, zato pa hočejo zopet poskusiti če se bodo dale doseči kake jezikovne koncesije pri vojni. Vojni minister Schönaich bi rad ustregel Mažarom, ali zadel je, kakor smo že poročali, na hud odpor v Avstriji in zato najbrže Ogrji tudi tu ne bodo dosegli nič. Zato so kršč. socialci vložili v državnem zboru ožjro interpelacijo, naperjeno proti ministru Schönaichu, v ministrskega predsednika, v kateri odločno izjavljajo, da se pri skupni vojski ne sme nič spremeniti brez vednosti avstrijskega parlamenta. Izključeno ni, da odstopi ministrstvo Weckerle.

BALKAN.

Dasiravno so se razemre med Avstrijo in Turčijo zboljšale, in pride gotovo do sporazuma, vendar noče prenehati boj kot proti avstrijskemu blagu. Poslabšale so se pa razmere med Turčijo in Bolgarijo. Turčija zahteva preveliko odškodnino, katere pa Bolgarija noče plačati. Bolgarija je mobilizirala svojo garnizijo ob turški meji. S to naredbo odgovarja Bolgarija Turčiji, ki je tudi ob bolgarski meji pomnožila svoje vojaštvo; ž njó pa hoče tudi pritisniti na Turčijo, da bi jo pri obravnavi v priznanju bolgarske neodvisnosti nekoliko omehčala in bi odnehala od svojih prevelikih zahtev. Splošno se pa sodi, da ne pride do vojske med Turčijo in Bolgarijo.

Jako bojevit govor proti Avstriji je imel te dni črnogorski ministrski predsednik. „Črnogora ne more več nazaj“, je rekel. Hudih posledic pa menda ne bo imel ta govor. — V Tripolisu je turška družal napadla avstrijskega konzula. Naša vlada je zahtevala zadoščenja.

NOVICE.

n Mohorjani! Ne zamudite vpisati se v družbo za nastopno leto. Čas je samo še do 5. februarja ali prihodnji teden.

n Za izseljence, posebno za one naše ljude, ki iščejo zaslužka po mestih in industrijskih krajih, nameravajo izdati v Ljubljani priporočilne listke ali izkaznice. Tega dela se je lotila Slovenska krščansko-socialna zveza skupaj s slovensko podružnico družbe sv. Rafaela v varstvo katoliških izseljencev. Delo bo nad vse koristno. Le pomislimo, koliko je nevarnosti, ki nastajajo v takih krajih za ljudi iz dežele. Liberalne in socialno-demokratske organizacije poberejo na tisoče naših poštenih ljudi in jih zvlačijo v svoja društva. Nujno potrebno je torej, da se naši ljudje že doma opozore na te nevarnosti in se obenem nakažejo našim cerkvenim ter izobraževalnim organizacijam. V ta namen razpošiljajo sedaj posebne vprašalne pole, ki naj označijo, kar je res dobrih organizacij po mestih in obrtnih krajih na polju verskega, izobraževalnega, strokovnega in gospodarskega združevanja. Kdor jih dobi, naj jih čim prej izpolnjenije vrne na tajništvo slovenske krščansko-socialne zveze v Ljubljano.

n Župnik utonil. Dne 19. t. m. zvečer je padel župnik Zupančič iz Šmihela na Kranjskem z vozom vred v Krko. Voznik in konj sta se rešila, župnika so pa naslednjega dne povlekli mrtvega iz reke. Župnik Janez Zupančič se je porodil 1859 leta v Toplicah na Dolenjskem ter bil v mašniha posvečen 1886. leta. V Šmihelu je zidal novo cerkev, ki ima biti letos dovršena. Bog pa ga je prej poklical v večnost. Nesrečo je menda provzročila slaba cesta.

n Velik evharističen kongres bo letos v Kolinu od 4. do 8. avgusta t. l. V pripravljalnem odboru je 150 oseb.

n Vlak je povozil pri Dutovljah 22 let starega posestnikovega sina Viktorja Štoka iz Krajne vase.

n Vseslovensko delavsko zborovanje bo dne 2. febr. v Ljubljani v dvorani S.K.S.Z. n Iz krajev silnega potresa prihajajo še vedno poročila o novih sunkih. Ogenj še vedno tli pod razvalinami, včasih izbruhne v silen požar. Po razvalinah pridno kopljejo. Še 20. t. m. so izvlekli izpod kamenja starega moža, ki je še dihal. Splošno se sodi, da bi jih bilo veliko več rešili, ako bi bila italijanska vlada bolj hitra in manj birokratična. Rimski list „Osservatore Romano“ prinaša tozadevno iz opusto-

šenih mest bridke pritožbe nesrečnega prebivalstva. Zadnji čas se je vreme nekoliko izboljšalo, in barakla posluje pošta in tudi nekatere trgovine so že odprte. Porušena mesta se bodo zopet zidala. Za ponesrečence so dosedaj poslali sv. Očetu iz raznih krajev sveta nad dva milijona lir.

n Iz visokošolskih krogov smo prejeli te dni značilno pismo, ki je v sledečem objavljamo: Spoštovani gospod urednik! Zamera gor, zamera dol, povedati Vam moram, kar Vam gre, če tudi zamerite. Prejel ste bil za novo leto nekaj vrst o takozvanem akademičnem plesu. Vi seveda, ne bodi len, ste kot žurnalisti hiteli z njim v tiskarno, v stroj, v list. Bog Vam odpusti! Ampak to, česar je bilo najmanj treba, se je še le potem zgodilo. Drugi slovenski listi z veliko tisoči in tisoči naročnikov so se vrgli na Vaš članek in na vse te preklicane glose ter pomagali s tem ovekovečiti tržaško akademično „inteligenco“, ki pa še ne spada in ne bo spadala nikdar med pravo slovensko inteligenco, ako pojde tako dalje. Kar me pa najbolj grize, je to, da se je velikim listom zdelo potrebno pečati se s temi fantini, ki so se potem začeli prati v tržaški „Edinosti“. Pa izbrali so si pravo sredstvo, gotovo bolj prijetno kakor ono brezovo, ki smo jim ga bili mi nasvetovali. Da pa ne bote Vi, g. urednik, teh gospodov tako krivično sodili, kakor do sedaj, naj Vam pa danes navedem nekaj plemenitega, kar so ti gospodje letos ustanovili, in to je „Balkanska knjižnica“. Smoter te knjižnice je, da posojuje dijakom izvenšolske knjige zastoj, šolske knjige pa pobira od dijakov zastoj, posojuje jih pa proti odškodnini 10 vin. za vse leto. No pa recite Vi, g. urednik, sedaj, da ni morda to-le res posnejanja vredno delo krščanskega usmiljenja! Seveda me bote Vi kot strog moralist precej vprašal, v kakšnem duhu se zbirajo dijaki krog te „Balkanske knjižnice“. No če že hočete, Vam pa tudi na to postrežem. Slišite: „tepec“, „nazadnjak“ itd. je vsak oni tretješolec, ki še ni bral vseh Jurčičevih, Tavčerjevih in Kersnikovih spisov. Neumen je tisti, ki ne zahaja v njih družbo, ali pa je morda celo v kakem katoliškem zavodu in morda še kaj veruje v „nadnaravne pravljice“. — To pa ni še vse, g. urednik, ampak ti mladeniči so s svojim navdušenjem tako daleč prišli, da se spodtikajo celo pri nedolžnih stvarih, kakor je n. pr. koledarček katoliškega slovenskega dijaštva. „Pfuj“ se je izrazil nekdo te sorte, ko je videl v rokah svojega sošolca letošnji prvi, a tako krasni koledarček našega dijaštva. Kak odgovor pač zasluži tako človeče? Pomilovalen pogled naj mu zadostuje, saj ne ve kaj dela. Vi pa g. urednik jih po mojem mnenju lahko pustite nekoliko bolj pri miru, saj niso vsi enaki; najbolj fanj kampelci so tisti, ki so najbolj siti — katoliških podpor!! — Zavednim našim krščansko mislečim dijakom pa naj to služi v zrealo, kako odkritosrčne namene imajo njihovi kolegi, ki se organizirajo proti njim. Skrajni čas je, da se tudi naše dijaštvo prebudi.

n „Contro“ nam dajejo. Zdi se, da niso naše svarilne besede, ki smo jih v zadnjem času povodom plesnega dijaškega gibanja napisali, pri teh mladih bogve kaj izdale. Naj bo, saj od njih niti nismo bogve kaj pričakovali, niti nismo toliko za nje pisali, kolikor veliko več za naše slovensko ljudstvo, da ve od katerega razumnosti ima kaj pričakovati in od katerega nič. — Sedaj pa nekaj novega in prav zanimivega. Znaite-li, kako se hočejo ti užaljeni študentje nad nami maščevati in nam dati prav krepko „contro“? Pričeli so pobirati celo po razredih nižje gimnazije (tako n. pr. v četrtem razredu) pristojbino ali takso za pouk v — plesu! To so čedne razmere med srednješolsko mladino! Tu ne kličemo na pomoč ne gimnazijskega direktorja, ne šolskega nadzornika, ne drugih šolskih oblasti, pač pa naj velja naš svarilen glas slovenskim starišem, da pazijo, s kakšnimi tovariši se bratijo njihovi sinovi-dijaki!

n Učiteljske plače v Istri. V „Slovenskem učitelju“ beremo sledeča dva najnovejša zakona: Zakon z dne 5. jun. 1908. Vse učitelstvo je razdeljeno v štiri kategorije: nadučitelje, voditelje, učitelje in podučitelje. Učitelji enorazrednic se imenujejo voditelji. Ozir plače se dele učitelji v tri kategorije: I. 1920 K, II. 1680 K, III. 1440 K; definitivni podučitelji dobe 1200 K. Plača meščanskih učiteljev je v vsaki kategoriji za 360 K večja.

Provizorično učitelstvo s spričevalom zrelosti, dobi letno 960 K, s spričevalom sposobnosti pa 1200 K. Učiteljicam so odmerjene plače z 80% rednih dohodkov.

Vodstvena opravilnina se ravna po številu učiteljev. Na šolah z 1—2 učit. 180 K, s 3—4 učit. 300 K, s 5—6 učit. 420 K; najvišja opravilnina za učitelje 600 K, za učiteljice 480 K. Vse učitelstvo, provizorično in definitivno, dobi šest kvinkvenij: provizorično a 120 K, definitivno a 180 K, ki se računajo od dneva sposobnostne preskušnje. Tudi so Istrani deležni osebnih doklad, ki znašajo, oziraje se na kraje, a 360 K, 240 K 180 K in 120 K.

Vse učitelstvo dobi stanovanje ali pa stanarino. Stanovanje voditeljev mora obstajati najmanj iz treh sob s kabinetom in drugimi potrebnimi lokali. Tudi vse ostalo učitelstvo je opravičeno do stanovanja dveh sob, kabineta in pritliklin. Če nimajo stanovanja, dobe stanarino, in sicer nadučitelji: 408 K, 720 K, 600 K, 540 K; učitelji 600 K,

540 K, 480 K, 360 K, 300 K. 240 K. Stanarina se ravna po krajih. Pa tuč provizorično učitelstvo dobi stanarine 180 do 240 K. Najvišja plača znaša 4800 K! Isti poklon!

n Deški oratorij so otvorili na praznik sv. treh kraljev v Gorici. Sprejemali bodo dečke od osmega do petnajstega leta. V Gorici ni slabo preskrbljeno za mladino in s tem svojim zadnjim početjem je hotel dr. Fajdutti storiti še novo dobroto furianskemu ljudstvu, za Slovence bi trebalo tudi kaj sličnega storiti.

n Šolstvo na Reki. Lanskega leta je bilo na Reki devet italijanskih in sedem madžarskih šol. Te šole je obiskovalo 2880 otrok pristne hrvatske narodnosti, saj nimajo na Reki nobene hrvatske šole. To je zanemarljiva Jugoslovanov.

n Pomota. V predzadnji številki se nam je v notici „Sprememba v duhovščini“ vrnila neljuba pomota. Glasiti se mora, da je imenovan za kooperatorja k sv. Jakobu č. g. Alojzij Bonat. Naj izvolijo cenjeni čitatelji to novico v tem smislu popraviti.

n Fratelli irredenti. „Corriere della Sera“ poroča v nekem brzojavu iz Katanije o čednem načinu, kako se tržaški irredentisti pripravljajo svojim rojakom v Italiji. V začetku tega meseca so nabirali tržaški dijaki z oblastvenim dovoljenjem po ulicah darove v denarju, obleki in perilu. Sedaj so došli ti darovi v Sicilijo in na vsak kosček obleke in perila so prišli napis: „I fratelli irredenti ai fratelli. — Trieste“. Po slovensko se to pravi: „Neodrešeni bratje svojim bratom. Trst“. To res lepo osvetljuje tržaško irredento. To je „grandeza“, zberačiti najprej skupaj darove od Slovencev in drugih narodnosti v Trstu ter jih potem pošiljati v Sicilijo kot darove „neodrešenih bratov“.

n Tiskovine za cerkvene račune. Na razna vprašanja odgovarja tiskovno društvo, da se v teku enega meseca natisnejo novi formularji za cerkvene račune, ki bodo bolj praktični od dosedanjih in zato naj izvolijo veleč. cerkvena oskrbnikstva še ta mali čas počakati.

n Priporočali smo nedavno „mestno hranilnico“ v Ljubljani. Glasiti bi se bilo moralo „občinska hranilnica“ v Ljubljani, ki začne kot popularno varen zavod kmalu poslovati.

n Preosnova italijanske liberalne stranke v Istri. Zaupniki italijanske liberalne stranke so te dni zborovali v Trstu ter odobrili pravila o reorganizaciji stranke. Izvolili so odbor tridesetorice, ki bo stal stranki na čelu, dokler se ne snide skupščina zaupnikov na temelju nove organizacije. Ta odbor je zboroval 26. t. m. v Trstu.

n Star fant. V Radečah je umrl star fant Tomaž Božič, porojen 28. dec. 1814, torej v 95 letu starosti.

n Kje je pravična mera? Koliko se piše in govori te dni o obtožnici proti 53 Schom, katere toži državno pravdnistvo radi veleizdaje. Kaj pa je glede Italijanov? Če bi veljalo to zanje, kar velja za Srbe, bi jih morali na stotine postaviti pred sodnijo radi veleizdaje. Po primorskih deželah se nahaja po laških hišah vse polno slik laških kraljev, Garibaldija, Carduccija, Oberdanka, ti ljudje očitó kažejo svojo antipatijo do Avstrije in željo, združiti se z Italijo; v Trstu so bili naši prave zarotnike z bombami proti Avstriji, ali vse se je lepo potlačilo in razprava na Dunaju je bila končana tako lepo, da so Lahi čutili, kako skrajno milostno se ravna z njimi. — Bivši tržaški namestnik Goess je nekoč bežal ogročen iz hiše nekega laškega veljaka v Istri, ko je videl tam po stenah slike mož, ki so delovali proti Avstriji, pričakoval pa bi bil v oni hiši kako sliko avstrijskega cesarja. Seveda tožit ni šel irredentovca radi veleizdaje. In vendar — kar velja za Srbe, bi moraló veljati za — irredentovce.

n Ladja se je potopila. Iz Reke javljajo da se je potopila pri Senju ladja „Marica“ z moštvo vred. Odposlali so parnik na kraj nesreče, ki pa je moral radi močne burje poiskati si varnosti v pristanišču.

n Najmrzljši kraj v Evropi je bil večeraj v Inomostu, kjer so imeli 12.6 stopinj pod ničlo, v Dalmaciji so imeli 8 nad ničlo, v Aleksandriji pa 24.2.

n Nasledek strašnega poročila. Tukajšnji delavec Jožef Priolo iz Santo Stefano v Kalabriji je predvčeraj dobil uradno naznanilo, da so bili pri potresu ubiti njegovi stariši, njegovi bratje in sestre in vsi sorodniki. To je tako učinkovalo na ubogega Priolo, da so morali poklicati rešilno družbo. Priolo se večeraj do večera še ni zavedel.

n Opustitve osebnega vlaka št. 331 na progi Cerovlje-Kanfanar. S 1. februarjem 1909. se opusti osebni vlak št. 331 na progi Cerovlje-Kanfanar (odhod iz Cerovlj ob 5. uri 53 min. zjutraj, prihod v Kanfanar ob 6. uri 43 min. zjutraj). Vlak št. 311 bo tedaj vozil le na progi Kanfanar-Pulj. Časi prihoda, oziroma odhoda vlaka št. 311 na progi Kanfanar-Pulj ostanejo nespremenjeni.

n Kdor si bo hotel dati striči lase v Trstu, bo moral odslej plačati za to 1 K več mesečne pristojbine, ker so tržaški brivci za to mesečno pristojbino za 1 krono podražili.

n 247 milijonov kron se je leta 1908 v Avstriji pokadilo, torej 5 in pol milijona več kakor lani. Največ se je pokadilo dobrih cigar, 466 milijonov kosov boljših vrst, 208 milijonov portorik, 176 milijonov viržinj, 164 milijonov kub. Sport se je pokadilo 2 in pol milijard, 350 milijonov dam, 145 milijonov memfis, 72 milijonov sultan. Vsega skup se je pokadilo v Avstriji 1.228.518.583 cigar, od tega na Češkem 422.488.480, na

Niževavstrijskem 318.465.803, na Moravskem 120.731.252. Najhujši kadiveci so Niževavstrijci kjer pride na vsako glavo 7 K 66 v. Cigaret se je pa pokadilo štirikrat toliko na ure 4.497.333.802.

n **Za kmečko-stanovski shod**, ki se ima vršiti v Ljubljani to nedeljo, se je oglasilo toliko udeležencev, da se mora shod omejiti samo na udeležence iz sodnih okrajev: ljubljanske okolice, Vrtnika, Kamnik in Brdo. Za ostale bodo posebni shodi nastopne nedelje.

n **Velik požar** je nastal v ponedeljek v tovarni za linolej ob sprehajališču sv. Andreja. Po dolgem naporu se je posrečilo ogenj omejiti. Škode je okoli pol milijona.

n **Ljubljanski veterani** so bili na zahtevo vojnega ministra razpuščeni, ker je bila v njihovih sklepih baže demonstracija proti armadi.

n **Nemška protestantska šola** v Trstu, preide najbrže v državno oskrbo.

n **Štrajk voznikov** traja še vedno dalje. V „Edinosti“ pravijo, da stojijo šanse dobro (??)

n **Sneg v Rimu**. V sredo so dobili Rimljani precej snega. Tramvajski in drugi vozovi so se ustavili. Prebivalstvo se čudi temu redkemu naravnemu pojavu.

n **Samoumor na Opčinah**. V nedeljo se je v Malalanovi krčmi na Opčinah vprico gostov, ki so z njim sedeli pri isti mizi, ustrelil Rudolf Wasseck, zapustivši v Rojano ženo, od katere je živel od prošlega novembra ločeno. Zapustil je list, naj se ženo obvesti in ga pokopljejo poleg staršev, ki sta se oba zastrupila.

n **Sila kola loml**. V severno-amerikanskih državah skušajo sedaj s silo popraviti nezdrave razmere v družinskem in zakonskem življenju, ki so nastale vsled tega, ker ni država upoštevala edinosti in svetosti zakona, kakor to uči katoliška cerkev. Državni zakoni so primeroma lahko dovoljevali ločitev in nove zakonske zveze. Sedaj se stvar maščuje z jako nerednim in razuzdanim družinskim življenjem in največ trpi pri tem vzgoja otrok. Država si skuša sedaj s silo pomagati. V New-Yorskem parlamentu je stavil poslanec Hale predlog, po katerem naj bi se vsaka zakonska nezvestoba kaznovala z zapornim od deset do dvajset let. Tudi tamošnji list „World“ trdi, da je potem polovica zakon-skih v New-Yorku v nevarnosti priti v zapor, če bo sprejeta ta postava. — No gotovo je, da take silovite policijske določbe ne bodo rešile človeške družbe in vredile zakonskega življenja, če ne prešinja zakonske višja božja postava. Zato pa tudi katoliška cerkev ne svetuje ljudi zapirati, ampak le oznanjuje, da je zakonska zveza po naredbi božji sveta in nerazdružljiva. Zapori ne bodo vzgojili človeštva.

n **Afera Steinheil v Parizu**. Lani 30. maja je bil blizu Pariza umorjen slikar Steinheil in njegova tašča. Njegovo soprogo so našli zvezano na postelji. Rekla je, da so prišli po noči trije tolovaji ter ubili njenega soproga in mater njo pa zvezali. To je bil pa le izgovor. Sedaj prihaja vsa grozna resnica na dan. Ona sama je že delj časa prej mislila znebiti se svojega moža in se poročiti z nekim bogatinom. Zato je povabila k sebi tudi svojo mater, da ne bi nihče sumil, da je ona morilka, saj si ne bo pač nihče domisljal, da bi heč umorila svojo lastno mater. Tako je po noči umorila s pomočjo nekega zlobneža oba svojega moža in svojo mater, sama pa se je dala zvezati, da bi odvrnila od sebe ves sum. Časopisje poroča te dni na dolgo in široko o tej sodniški razpravi. Sokrivca niso še dognali.

sebe. Nekaj naših mož je šlo tja iz radovednosti. Zborovali so se dobro napili in tudi plesali. Zakasnili so se tako dolgo, da sta Mikec in Jakec že odbila polnoč. Kot pijane žleve so se vračali pojedineci domov v nevrjenih vrstah, kakor vojniki po porazu. Nekaj žen je prišlo iz Doline klat svoje može domov. Mačkovičani so dovolj pametni, da ne gredo takim ljudem na limance, čakajo pa z veseljem katoliško društveno probujo.

i **Iz Rižanske doline** smo dobili daljši dopis o ustanovitvi pevskega in bralnega društva „Zvroček“ v Bezovici. Vsled pomankanja prostora smo ga žal primorani odnesti za prihodnjico. Tudi nam javljajo, da bo to nedeljo redni občni zbor katol. slov. izobraževalnega društva v Loki. Veseli nas ta lep napredek na polju prave ljudske izobrazbe in priobčimo v bodoči številki dopis v celoti.

i **Iz Doline**. Odkrito povemo, da nam ni všeč, da nam „Edinost“ blati našega gospoda kaplana. Popolnoma izmišljeno je, da ga je ljudstvo sito in da ga ne mara. Dolinčani ga imamo radi, seveda se najde tudi pri nas, kakor povsod drugod par hujskačev proti duhovščini. Isto velja o šolskih otrocih. Nekateri so prav po ričmanjsko od starišev nahujskani in nagajajo gospodu v šoli in izven šole. „Edinost“ vprašuje: Ali ni to žalostno? Seveda je, in prav žalostno spridevalo, pa ne za g. kaplana, ampak za stariše dotičnih otrok.

i **Izlet N. D. O. v Mačkovlje**. Ta izlet, ki ga je priredila N. D. O. iz Doline v Mačkovlje, se je kaj klaverno obnesel. Dodatno se nam še poroča, da se je vpisalo en par mož. Ko se pa večina mož le ni hotela vpisati, je pa neki narodno organizirani delavec zalučal ljudem v obraz, da imajo premalo soli. (Vsaj toliko je že imajo, da se posla stran te organizatorje). Neka priprosta žena je rekla ob pogledu N. D. O.: „Glejte socialiste, ki gredo motit svet“. Dasi ta žena ni študirala sociologije, jim je vendar prav povedala. Saj to vemo, da niso ti „narodni“ delavski organizatorji nič drugega kakor narodno pobarvani socialisti.

Za kratek čas.

Štedljivost. Sosed Tone: „Zakaj pa vendar ne pokriješ svoje poškodovane strehe na hiši, ko ti vendar vedno noter dežuje!“ — France: „Neumnež, kako pa naj ob deževnem vremenu streho pokrivam?“ — Tone: „Ja, pa stori to vendar ob lepem vremenu?“ — France: „Če pa je lepo vreme, tedaj pa itak noter ne dežuje, človek mora dandanes vsestransko štediti!“

Pameten kmet. Dva napredna dijaka sta se hotela norčevati iz poštenega kmeta, ki je hodil z njima v njihovi sredi, ter ga prašata:

„Očka, povejte nama ste-li vi vol ali osel?“

Kmetič: „Nisem ne eno, ne drugo, ampak sedaj sem ravno med enim in drugim!“

Lepopisje. Mati sinčku, ko pride iz šole: „Za božjo voljo, Jurček, kakšen pa si vendar danes! Vsaj si ves pomazan s črnim po rokah in po obrazu.“ — Jurček samozvestno: „Mati, to že rad verjamem! Moraš pa tudi pomisliti, da smo imeli danes v šoli prvokrat — lepopisje!“

Književnost.

kn **Podlesnik „Knjigovodstvo“ II. del**. Založila katoliška bukvarna v Ljubljani, 1909. Cena vezani knjigi K 6.20. Z veseljem lahko zremo Slovenci na to novo knjigo, ki bo brezdvomno mnogo pripomogla k razvoju našega združništva. Knjiga ima namen vpeljati čitatelja v mnogokrat zelo sestavljeno knjigovodstvo hranilnic in posojilnic. Ne le da ima pisatelj lahko umljiv slog in gladko besedo, olajšal je umevanje tudi s tem, da je sprejel v knjigo celo vrsto vzorcev, ki se rabijo pri poslovanju naših denarnih zavodov. Posojilničar ne pogreša v knjigi ničesar. Niti naj se ne zdi cena morda previsoka, pomisliti je, da ima knjiga mnogo velikih tabel, ki so najtežavneje tiskarsko delo. Vsem, ki imajo opraviti pri denarnih zavodih, pa tudi vsem onim, ki se pečajo z našim društvenim življenjem sploh, priporočamo to književno delo kar najtopleje.

„Dom in Svet“. — Kdor je pred dvaindvajsetimi leti vzel v roke številko „Dom in Sveta“, je pač dvomil, ali se bo to skromno književno podjetje tudi moglo ohraniti. Pa „Dom in Svet“ je premagal vse dvome, od leta do leta je rasel in se razvijal, ter pridobival na moči in na ugledu. Vsak letnik je pomenil korak naprej in je dopolnjeval slovensko literaturo z več nego enim doneskom trajne vrednosti. Tako si je list pridobival vedno več čitateljev in je privabil v svoj krog najboljše slovenske pisatelje in umetnike. Tradicijam svojega nepozabnega ustanovitelja je ostal zvest „Dom in Svet“ tudi poslej, ko je prišel v drugo roko. Nikogar ni odbijal, vsakogar je vabil na pravo pot in podpiral vsako dobro in narodu koristno književno stremenje. V kritiki objektivni, vsekdar resen in nepristranski, se je ravnal „Dom in Svet“ po načelu, da mora sam v dejanju izvrševati in kot dejstvo pokazati, kar zahteva od slovenskega delovanja. Tako je „Dom in Svet“ sam na sebi književen spomenik v zgodovini slovenskega slovstva, ki bo trajno sled zapustil tudi za bodoče čase. Pa iz njega je izhajala vsekdar iniciativa tudi za drugo delovanje na polju književnosti in umetnosti. Cela šola književnikov se je zbrala okoli tega ognjišča in je obogatila naše slovstvo s lepimi spisi in knjižicami. Delo se je začelo deliti, vzrastli so novi listi in lističi, a „Dom in Svet“ je ostal v središču vsakega nadebnega pojava na polju naše književnosti. Veliko se je snovalo in ustanavljalo v tej toli živahni dobi, kar izhaja „Dom in Svet“. Pa mnogo tega, kar je bilo nezdravo v svojem početku ali je zašlo na kriva pota, je usahnulo — žal, da tudi marsikaj dobrega vmes. A „Dom in Svet“ tega procesa ni čutil: enakomerno je napredoval brez ne-

varnih kriz, nobeno nasprotovanje mu ni moglo škodovati in nobena izkušnja ga ni odvrnila od njegove poti. Tako pojde „Dom in Svet“ svojo pot tudi nadalje. „Katol. tisk. društvo“ daje listu mogočno zaslombo, ki mu je poročstvo neomajnega obstanka. Naši književni in umetniški sodniki so ostali „Dom in Svetu“ zvesti in njih vrste se množe z mladimi naraščanjem, ki hrepeni, da sledi stopinjam njihovih korakov. Za bodoče leto ima „Dom in Svet“ pripravljenih več krajših in daljših spisov od znanih dosedanjih sodnikov: pesništvo in povest bosta dobro zastopani, Finžgar in Medved bosta kot doslej bogatila list s svojimi domneski: za ilustracijski del pa jamči najmodernejša urejena „Kat. tiskarna“, ki smatra „Dom in Svet“ kot svojo častno zadevo.

Cena listu ostane ista kot doslej: Za celo leto 10 K, za dijake 7 K, za Ameriko 3 dolarje, za Italijo 13 lir, za Nemčijo 11 mark.

Želeč, da ostanje „Dom in Svetu“ zvesti vsi dosednji prijatelji, priporočamo našim somišljenikom, da ga z naročanjem in sodelovanjem podpirajo.

„Duhovni Pastir“. Urejuje Alojzij Stroj. XXVI. letnik. 1909. Celoletna naročnina s prilogama: „Društveni govornik“ in „Zbirka lepih zgledov“ vred znaša 8 K. Oznanjevanje božje besede je poleg molitve poglavitna dolžnost duhovnika. Naloga „Duhovnega Pastirja“ je, pripomoči, da bi se večne resnice vedno v lepi, vzvišeni vsebini primerni obliki razlagale in da bi verniki imeli od njih vedno večjo duhovno korist.

„Duhovni Pastir“ objavi v XXVI. letniku: 1. govore za vse nedelje, zapovedane praznike in kolikor mogoče tudi za praznike cerkvenih patronov, in sicer večinoma po dva govora. Poleg primernih dogmatičnih pridig bomo objavili homilije za one nedelje in praznike, katerih evangeliji v zadnjih letnikih „Duh. Pastirja“ niso bili homiletično razloženi; 2. postne pridige o sv. križevem potu (spisal in govoril Iv. Baloh); 3. razne priljubljene govore. Posebno opozarjamo na nadaljevanje govorov krščanskim materam o vzgoji, ki so sestavljeni po naročilu presvetlega knezoškofa dr. A. Bonaventura Jegliča in izdelani po načrtu, ki ga je priobčil ljubljanski škofijski list (l. 1904, str. 57). Pripravljenih imamo več govorov za Marijine družbe, nagovore mladeničem itd. Prve brezplačne priloge „Duh. Pastirja“ — Društvenega govornika — je dovršen I. zvezek (240 str.) V prihodnjem letu pričnemo z drugim zvezkom. Več predavanj, ki obravnavajo jako važne stvari, nam je že zagotovljenih, med njimi govori o agrarnem vprašanju, ki jih bode objavljial prof. J. Ev. Krek. Druge brezplačne priloge „Duhovnega Pastirja“ — Zbirke lepih zgledov — smo letos izdali str. 81 do 112 III. zvezka. Za nadaljevanje imamo urejene že mnogo tvarine. Čim bolj se pomnoži število naročnikov „Duhovnega Pastirja“, v tem večjem obsegu bo mogoče založništvo dodajati priloge listu. V zalogi so še nekateri prejšnji letniki in se prodajajo po osem kron. Novi naročniki „Duh. Pastirja“ pa dobe za izjemno polovično ceno (po 4 K) nekatere starejše letnike, ki so še na razpolago. Dosedanje priloge se dodajajo brezplačno le ob nakupu onih letnikov, katerim so bili pridejani kot priloge. Tržna cena jim je: Obrambni govori 80 v.; Zakonsko pravo 2 K; Zbirka lepih zgledov I. zvezek (str. 16 + 808) in II. zvezek (str. 28 + 792) po 6 K; Jezusovo trpljenje in sedanjí čas I K 20 v. Naročniki „Duhovnega pastirja“ pa dobe vse te priloge za polovično ceno. Dvojno kazalo prvih deset letnikov „Duhovnega Pastirja“ (sestavil L. Skufca) in Dvojno kazalo drugih deset letnikov (sestavil V. Bernik) stane vsako po 1 K. Naročnino za „Duhovnega Pastirja“ sprejema „Katoliška Bukvarna“, spise pa uredništvo. (Ljubljana, Semeniške ulice št. 4.)

Slika svetogorske M. B.

Goriški „Gazzettino popolare“ je sprožil dne 23. decembra prošlega leta vprašanje o svetogorski sliki Matere božje

V izloženem oknu trgovine L. Ziani je postavljena na ogled slika M. B. svetogorske in pod podobo je to-le pisano: „Prava in avtentična slika M. B. svetogorske, ki jo je leta 1444 patriarh Mark Grimani podaril cerkvi na Sv. Gori, in je pozneje od ondot izginila.“

Po goriških listih se je razvila o tem velika debata, ker so isti prinašali tudi inerate, da poseduje g. Gyra pravo podobo svetogorske M. B.

Treba je bilo sedaj, da se ljudstvo pojasni je-li prava ona slika, ki je na sv. Gori ali ona, ki je v posesti g. Gyra. Nekateri so začeli celo govoriti, da se božjepotniki na sv. Goro le za nos vodijo.

Goriški „Prim. list“ je prinesel o tem natančno razpravo. Tu sledi kratek posnetek. Slika je bil torej podaril svetogorski cerkvi oglejski patriarh Mark Grimani leta 1544. Slikati jo je moral dober slikar, nekateri trde, da celo sam Tizian, bolj verjetno pa je, da jo je slikal kdo izmed njegovih učencev. Dne 12. jan. 1544 je patriarh Mark Grimani pred ono sliko prvi maševal.

Za vladanja cesarja Jožefa II. t. j. leta 1784, je zadela žalostna usoda z drugimi samostani vred tudi svetogorskega; ostal je zaprt do leta 1796 t. j. 12 let in 6 mesecev. Pod vladlo Francozov je služila cerkev za vojašnico.

Podoba M. B. je bila prenešana v solkanske cerkev, kjer je ostala mnogo let, veliki oltar, dar M. Grimani-a je kupil leta 1786 grof Rabatta za 400 gld. in je istega podaril svetišču Marija-Celjskem nad Kanalom.

Milostiva slika M. B. je iz solkanske cerkve izginila in je najverjetnejše, da jo je kupil kak gospod iz Gorice. Dne 14. marca 1793 je pa bilo svetišče zopet odprto in je bila postavljena notri nova Marijina podoba slikana na platno pritrjeno na les.

Iz listnic je razvidno, da je bila slika podarjena od Marka Grimani slikana na cedrovino, kakor se res vidi na sliki g. Gyra, ona pak, ki je na sv. Gori, se zdi, kakor rečeno, slikana na platno in to-le napeto na les.

Iz starih letopisov je razvidno, da je bila naročena od patriarha v nekoliko večeri meri od okvirja, ki se je imela vanj deti in vsled tega so jo morali obžagati in zares se na sliki, ki jo ima g. Gyra, pozna, kje je bila obžagana.

Našlo se je baje še drugo v prilog g. Gyra, pa izpuščamo, da ne bo predolgo.

„Gazzettino“ hoče, da se stvar pojasni z moralnega, kakor verskega in zgodovinskega

stališča, k sklepu pa pozivlje, naj se stvar „vsaj enkrat uredi“.

Najprej se vprašajmo: čemu naj se stvar pojasni z n ravnega in verskega stališča. Ali morda za to, ker se, ako podoba M. B. ni prava, „vernike za nos vodi“? Koga za nos voditi, ni bogve kako lepa reč. Mar je bila božja pot napravljena radi slike Grimanijeve ali vsled prikazanja Matere Božje? Kaj pa, ko bi prvotno sliko kaka nesreča zadela, n. pr. da bi zgorela, mar bi se božja pot ustavila? Ne! ampak napravili bi drugo in romanje na sv. Goro ne bi prenehalo. — Morebiti pa „Gazzettino“ misli, da se vernike vara, radi tega, ker nimajo slike Grimanijeve? No dobri kristjani se za to malo zmenijo je-li slika Petrova ali Pavlova. Glavno, kar dokazuje je resnično prikazanje Matere Božje.

Iz zgodovinskega stališča je treba bolj obsirno odgovoriti. Pod sliko, ki jo je g. Gyra na ogled postavil je to-le pisano: „La vera ed autentica effigie della B. V. di Monte Santo, donata dal patriarca Marco Grimani nel 1544 alla chiesa di Monte Santo e di la poi fatta sparire“. Tako trdi Gyra. „Gazzettino“ pa pravi, da je izginila iz solkanske cerkve. To se ne vjema. Aj! Ko bi res milostna slika kedaj „izginila“, kedaj se je to pa zgodilo pred kronanjem ali po kronanju leta 1717.

G. Gyra trdi da je slika izginila mej leti 1786—1793 iz solkanske cerkve, torej po kronanju. Na sliki g. Gyra se prav nič ne pozna kje sta bili kroni M. B. in Jezus-čeka pritrjeni. Tehtali sta pa kroni 6 unč in ju je bilo treba pritrditi. Torej?

Če bi res slika izginila iz solkanske cerkve, mar bi se ne nič ohranilo v ustnem poročilu? To bi bil jako pomenljiv dogodek in bi se dobro ohranilo, da bi se še dandanes govorilo o tem; saj je še-le dobrih sto let.

Pravi nadalje, da so bili Francozi tam gor nastanjeni, pa da se je morda tako zgodilo. Pa zapadna polovica samostana je bila vzdana še-le mej leti 1815—1817.

„Gazzettino“ trdi da je oltar, ki se nahaja v Marijnem Celju podaril Grimani leta 1544, gotovo pa je, da ga je 8. avgusta 1688. posvetil tržaški škof I. F. Gorizutti tor j celih 144 let pozneje, ko je bila cerkev posvečena. Kako naj pa bi oltar, ki je sedaj v Marijnem Celju stisnili v tako nizek in ozek prebiterij kakor je bil izprva svetogorski.

Zvišali so prebisterij proti koncu XVII. stoletja.

Dalje trdi, da so morali sliko obžagati, ker je bil okvir premajhen. Mislim, da je imel patriarh toliko estetičnega čuta, da bi dal raje okvir pre narediti, kot sliko obžagati.

Nesramna laž pa je, da je slika v svetogorski cerkvi slikana na platno in le-to pritrjeno na les.

Dne 2. jan. t. l. so si svetogorski kapucini in nek strokovnjak ogledali in našli da od kakega platna ni najmanjšega sledu ni. Bržkone g. Gyra slike od blizu nikdar ni videl.

Torej reči smemo, da trditve g. Gyra so popolnoma izmišljenje. Ponosno pa se glasijo besede nad vzhodom v svetogorsko cerkev: „Jaz pa sem stala na gori kakor prej.“

DAR OVI.

Za jubilejno gospodinsko šolo, šolskih sester Elizabetiščee v Tomaju so darovali:

Njeg. Ekselencja prevz. g. dr. Franc Nagl, škof tržaško-koperski 20 K.; prečast. g. Matija Sila čast. kanonik-dekan v Tomaju 20 K.; prečast. g. Josip Zupan, čast. kanonik-dekan v Dolini 20 K.; Blagorodni g. Fr. Obljubeč dežel. poslanec v Krasno 20 K.; Blagorodni g. Jernej Kopač svečar v Gorici 20 K.; Prečastiti g. dr. Andrej Pavlica, stolni vikar v Gorici 10 K.; Preč. g. Ivan Slavec, čast. kanonik na Opčini 10 K.; Preč. g. R. Marzidovšek c. kar. vojni duhovnik v Gorici 10 K.; Preč. g. Janez Tiringar, kaplan v Tomaju 10 K.; Preč. g. Anton Petelin, žup. upravitelj v Klanec 10 K.; Preč. g. Ludovik Šonc žup. upravitelj v Bazo-vici 10 K.; Preč. g. Simon Zupan, župnik na Kranjskem 10 K.; Preč. g. Blaž Dekleva, župnik v Storžar 10 K.; Blagorod. g. dr. Ivo Reja, zdravnik v Komnu 10 K.; Blag. g. dr. Peter Pirjevec živinozdravnik v Sežani 6 K.; Blag. g. Teodor Hribar, trgovec v Gorici 5 K.; Preč. g. J. Schiffrer, župnik v Pomjan 5 K.; Preč. g. Anton Kjuder, župnik v Barkovljah 5 K.; Preč. g. Josip Macarol, župnik v Škedenju 4 K.; Preč. g. Štefan Jenko, župnik v Podgradu 4 K.; Preč. gospod Ivan Franke, župnik v Štjaku 3 K.; Preč. g. Josip Omers, župnik v Sežani 3 K.; Mons. Anton Rogac, dekan v Hrušici 3 K.; Preč. g. J. Koruza, župnik v Klani 3 K.; Preč. g. Leopold Volžič, kaplan v Feldbach 2 K.; — Bog plati vsem blagodušnim dobrotnikom, ter vsem p. n. gg. udeležencem naše Božičnice, zlasti pa vsem onim dobrotnikom, kateri so pri tej priliki v korist Elizabetišča preplačali vstopnino.

Podstojništvo Elizabetišča.

Za Marijin Dom. (Od 1. okt. do 3. novembra 1908). Nabrali so:

Fr. Guštin 32 Kron; Marija Tudor 8 Kron; Antonija Pondelak 43 Kron; Franciška Koterle 54 Kron; Ivana Stokelj 23 Kron 56 stot.; Jožefa Cerkenik 11 Kron; Josipina Katern 19 Kron 80 stot.; Uršula Gulič 4 Kron; Ivana Makuc 32 Kron; Terezija Korintik 6 Kron; Barbara Degane 2 Kroni; Skupaj 335 Kron 36 stotink. — Ustanovni udje po 20 Kron: Ivanka Braslač, Marija Viola, Marija Urbančič. — Redni udje: po 2 Kroni: Antonija Grbec, Terezija Škerl, Franciška Kapon, Marija Kante, Marija Sever, Karola Sado, Ivana Gombač, Lah Marija, Jožefa Sira, Ivana Spotič, Marija Rotar, Marija Cah, Uršula Bitenc, Katarina Flajs, Lavrenčič Marija, Elizabeta Vrabec, Marija Rožič, Karmela Klun, Antonija Gianconi, Jožefa Hreščak, Pavla Mahne, Antonija Legiša, Franciška Legiša, Amalija Boškin, Jožefa Valentinič, Jožefa Meglič, Terezija Primc, Karla Krt, Amalija Krt, Uršula Zupanc, Marija Mežnar, Franciška Znidaršič, Marija Janežič, Eliza Rot, Lucija Lavrenčič, Arnold Turk, Ana Bratina (1907, 1908), Karla Nachtigal, Katarina Svoboda, S. H. Škerl, Čok Anton, Marija Vouk, Ana Kovač, Marija Gržinč, Katarina Bajc, Marija Troler, Marija Štuka, Marija Krizman, Ivana Runtič, Barbara Presetnik, Jožefa Bak, Uršula Švigelj, Ana Jagodnik, Marija Učič, Katarina Mlekuš, Marija Vavovac, Neža Cek, Antonija

Iz okolice.

o **Iz sv. Križa pri Trstu**. Naša hranilnica in posojilnica posluje še le 4 mesece in pol, vendar je dosegla v tem kratkem času nepričakovano lep uspeh. Med prejemki ima že blizu 13 tisoč Kron domačih hranilnih vlog, kar je za naše okoliščanske razmere izredno veliko. Prometa ima posojilnica do sedaj 50 tisoč K. Tudi domačih štedilnic se je spečalo lepo število. Nekateri otroci kar tekmujejo med seboj, kdo bo več prihranil. Kakor čujemo, je tudi šolska oblast priporočila otrokom nabavo takih domačih štedilnic. Tako priporočilo je res hvalevredno.

Pravila novega „Gospodarskega in vinar-skega društva v sv. Križu“ so že potrjena. V kratkem priredimo ustanovni občni zbor. Zanimanje za novo društvo narašča med občinarji. Kakor kažejo vsa znamenja se bo večina tukajšnjih posestnikov gotovo priglasila in vstopila.

Te naše nove zadruge ne dajo pokoja socialistom. Sklenili so sami napraviti svoje gospodarsko društvo in so v ta namen priredili dva shoda. Da bi bil uspeh tem sijajnejši, so povabili na drugi shod tudi Dr. Tumo. Toda navzile vsem naporom gospodarskega društva po rudečem vzorcu v sv. Križu ne bo. Taka je splošna sodbazavednih Križanov.

i **Iz Škedenja**. Tukajšnje katoliško izobraževalno društvo ima svoj redni občni zbor dne 2. febr. ob 11. uri dopoldne. Vspored: Nagovor predsednika, poročilo tajnika, poročilo blagajnika, volitev novega odbora, slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz Istre.

i **Iz Mačkolj**. Dne 17. t. m. so bili pri nas, vsaj tako pravijo, dolinski tamburaši, kamor so prišli nabirat udov za svoje (reči) pomorno društvo. Nabrali niso nič, niti eden se ni vpisal v njihov tabor. Prav za prav so bili le na ulici ne pa v vasi. Tam so si po-največ sami sebi govorili in poslušali sami

Peric, Jerica Kopleti, Marija Frajzhofer, Marija Oblak, Frančiška Bratoš, Neža Rupar, Marija Škerlj, Marija Vavčec.

Po 3 Krone: Karola Stegovec, Ivanka Vekjet, Jožefa Cerikvenik, Marija Kuret, Helena Prebevssek, Katarina Hvala, Marija Fratik.

Po 5 Kron: Alojzija Miljavec, Marija Novak.

Podporni udje po 1 Krono: Antonija Kovačič, Frančiška Hafner.

Drugi darovi: Po 6 Kron: Ana Babič.

Po 1 Krono: Karola Sado, Marija Prime, N. N., Marija Pondelak, N. N., Draga Turk, Jospina Strupi, Marija Komac, Anton Žitko, Poženel Antonija, Helena Jazbec 3 K. 56 stot., g. Zafred 80 stot.

Za „Marijin Dom“ se je nabralo od 3. novembra do 4. decembra 1908: Nabrali so: Fr. Guštin 125 K.; — Marija Stanič 8 K.; Helena Vidali 2 K.; — Ivana Gajeta 41 K.; Ana Simončič, 9. 40 K.; — Marija Novak 14 K.; Fr. Dolenc 20 K.; M. Švigelj 10 K.; Jospina Katern 15 K.; — Marija Novič 23 K.; Vincencija Pupis 7.40 K.; — Andrej Zink 2 K.; Skupaj 276 Kron 80 stot.

Ustanovni udje po 20 K.: Marija Mežnar 60 K.; — Jožefa Velikonja 20 K.; Marija Lavtizar 20 K.; Ivana Gajeta 20 K.;

Redni udje po 2 K.: Ivana Bizjak, Margarita Furlan, Ana Petrč, Marija Petrič, Julija Šalamon, Ivan Kastelic, Ana Murn, Ivanka Kasič, Julija Semec, Frančiška Šega, Vincencija Pupis, Mamič Antonija, Karla Nachtigal, Terezija Kodrič, Marija Štokelj, Marija Požru, Marija Sestan, Ivanka Prelec, Marija Kender, Agata Stern, Marija Gulič, Justina Leban, Marija Stanič, Štefan Stanič, Pavla Štibilj, Justina Pakič, Katarina Rot, N. N., Ana Lenassi, Ivana Zafred (1907, 1908), Frančiška Krpan, Jožefa Marušič.

Po 3 K.: Katarina Jerina, Marjeta Babič.

Po 4 K.: Helena Vilman, Franjo Sila, Ivana Ravnihar.

Po 5 K.: Katarina Koren, Gospa Klum, Obitelj Prelog, Lucija Trebec.

Po 6 K.: Marija Novak.

Po 10 K.: Antonja Mlekus.

Podporni udje po 1 K.: Marija Puzel (za l. 1909).

Darovi: po 5 K.: G. K., Jakob Perhavec.

Po 4 K.: Jerica Prebevssek.

Po 3 K.: G. Conti, M. S.

Po 2 K.: Marija Mlikar, Ivan Vavovec, Marija Hrušica, Marija Ivanič, Zgur Popotrik.

Po 1 K.: Marija Nikolavčič, Ivan Osana, Marija Rupena, Frančiška Hreščak.

Razne vesti.

r Najstarejši časopis je kitajski državni list, ki izhaja pod imenom King-tun. L. 1908 je preteklo tisoč let kar je izšla prva številka. Pri vsem tem je kitajska država in nje narod staro okostje brez življenja in brez moči.

r Največje bitke na svetu. Zanimiva je sledeča statistika, v kateri so navedene največje bitke od one pri Maratoni, do bitke pri Mukdenu. Posebno veliko število vojakov nastopa v bitkah 19. stoletja, med tem ko se v srednjem in starem veku, izvzemši veliko Kserksovo vojsko in pol milijona broječo Atilovo druhal, prikažejo na bojišču samo male trume. V razmerju s številom vojščakov stoji tudi število mrličev. V bitki pri Maratoni je bilo 7200 (7000 Perzov in 200 Grkov) mrtvih, a pri Lipskem jih je padlo 120.000, pri Metzu 70.000 in pri Plevni 30.000, tudi moči obeh sovražnikov so bile dostikrat jako različne. Tako je n. pr. Aleksander Veliki premagal pri Arbeli s 47.000 Grki veliko vojsko; Darija, broječo 1 in pol milijon vojakov; Karl XII. švedski kralj z 10.000 Švedi je zmagal 80.000 Rusov. Bitka pri Mukdenu pa kjer sta imela sovražnika enake moči, je trajala 14. dni.

r Nasvet za socialiste. Nekje na Češkem so na božičen praznik pokopali tovariša socialista; v rudečo trugo so ga položili; venci z rudečimi trakovi niso jim zadostovali, mrlič je moral v rudeči trugi počivati. Gotovo ni bil ta zadnje volja mrtveca in tudi ne njegovih sorodnikov. Pa kaj porajajo „svobodoljubni“ in „svobodomiseln“ socialisti, tako hočejo in tako mora biti. Najprej uklenejo ubogega delavca v bogve koliko socialističnih društev, izvajajo iz njega dober del tedenske plače in ko je revež v njegovih verigah uklenjen, potem reveža še po smrti vozijo k pogrebu kakor pusta v maškeradi — v rudeči trugi. Torej, če je vodi eljem socialnodemokratske orgi organizacije tako na srečo ležeče, da svojo socialistično vero na zunaj pokažejo, bi jim mi svetovali, naj ne bodo zadovoljni nositi samo rudečo „šjarpeto“, ampak naj si omislijo vso obleko rudečo in da bo lepši, naj jo obšijejo še z zvončki — in naj lepo v rudeči obleki z zvončki letajo okoli — podobni „hudičkom“ sv. Miklauža. Nobeden jih ne bo zavidal. Mrtve pa naj v miru pustijo!

r Protestantsko gibanje na Slovenskem. Südmarka dela na nečuvni način ob slovenski meji, samo da bi izpodrinila slovenske kmete. Na nakupljena posestva naseli le protestante iz Nemškega. Vlada podpira očitno podjetje protestantskih vsenemških agitatorjev, saj je vedno informirana o tem delu po nemškemu ministru. Ljudje, celo nemški posestniki, se hudujejo v št. Ilju radi tega hasilstva. Da bi dobili vendar še veljave pri ljudeh protestanti med Slovenci, za to skrbi vlada in pa nemški uradniki. Ti se udeležujejo povsod protestantskih slovesnosti, kakor je bilo pred kratkim v Radgoni, ko se je udeležil protestantske pridige glavar, sodnik itd. Seveda poskrbe pastori sami, da nemški listi pišejo o takih prilikah in navajajo imena teh dostojanstvenikov, češ, da bodo s tem marsikaterega pridobili, ki se poprej ni upal blizu!

r Družbo treznosti za šolsko mladino so ustanovili minolo leto v mestu Königshofen pri Strassburgu na Nemškem. Voditelji protialkoholnega gibanja so spoznali, da če hočejo priboriti zmago tako lepi in veliki misli, za katero pa imajo ljudje žal tako malo razu-

mevanja in skoro nobenega zanimanja, je najbolje, da s tem začnejo pri mladini. V „Zlati dobi“ beremo o tem sledeče:

„Malo pred Veliko nočjo so imeli redemptoristi tukaj misijon. Tudi šolska mladina je imela te dni svoj misijon. Zadnji dan pa so slovesno sprejeli deco v družbo zdržnosti za šolsko mladino. Nad štiri tisoč otrok je bilo v cerkvi. Od teh se je 320 oglasilo za vsprejem v novo družbo. Čas preskušnje en mesec so že dobro prestali. Predsednik družbe treznosti je mladino takole ogovoril:

Dobro premislite, kakšne dolžnosti s tem prevzimate. Vi daste besedo, da dokler hodite v šolo, ne boste pokusili ne vina, ne piva, ne žganja. To hočete storiti iz ljubezni do bližnjega, ki je v nevarnosti ali pa že vdan pijančevanju. Z molitvijo in lepim zgledom boste delali za njih rešitev. Bog gotovo blagoslovi vaše molitve in vaše zglede, vam pa zato gotovo ob svojem času stotero povrne. Pa tudi zaradi sebe pristopite v to družbo. Koliko se jih izgubi na duši in telesu, ker se niso naučili zmerni biti pri uživanju opojnih pijač. Tudi vi niste varni pred to nesrečo. Človek ne postane pijanec kar čez noč. Počasi, polagoma se razrase ta strast. Kdor mlad uživa alkohol, škoduje si na zdravju, navadi se alkohola in je pozneje vedno v nevarnosti, da postane nezmeren. Ako se pa sedaj držite vsake pijače, boste tudi pozneje ostali kreпки. Vi se s tem ne odrečete nobenemu pravemu užitku in veselju, kajti alkohol je za mladega človeka strup. Brez pijače vam bo vaša mladost mnogo lepša, jasnejša in bolj trajna. Vi ne stopite v družbo brez premisleka. Vi ste dobro prevdarili, s starši ste se posvetovali in od njih ste dobili dovoljenje.

Otroci, vpricho Jezusa, ki biva tukaj v tabernakeljnu, vpricho navzočih vaših duhovnov, učiteljev in učiteljic, vprašam vas, ali hočete vstopiti v družbo zdržnosti in ali hočete tej družbi tudi zvesti ostati. — „Hočemo!“ zadoni odgovor iz stotin jasnih grl. Nato pa vsi skupno govore: „Jaz obljubim s pomočjo božjo, na čast križanemu Jezusu in v spravo za grehe nezmernosti, da ne pokusim nobene kaplje ne vina, ne piva, ne žganja.“

Nato pristopi vsak ud pred duhovna, ki ga blagoslovi in mu da vsprejemno podobico z njegovim imenom.

Med tem pa otroci pojo primerne pesmi. Nekako zavidljivo gledajo drugi šolarji te lepe obrede; marsikomu je že žal, da se tudi že ni vpisal in veliko jih sklone posnemati svoje tovariše in oglasiti se za poskušnjo.

Nato se je izpostavilo sv. R. Telo in vsi so poklekili in skupno, glasno molili molitev z odpustki, ki je natisnjena od zadaj na vsprejemnih podobicah.

Po blagoslovu so zapeli otroci lepo Marijino pesem in slovesnost se je končala.

Lahko si mislimo, koliko dobrega stori po krščanskih hišah tako krasen zgled nedolžnih otrok.

KOLENDARČEK:

Prosinec—Januar:

30. Sobota: Martina, dev.; — Zgod. kol.: Pomirje 30-letne vojske l. 1648. + Prestolonaslednik Rudolf l. 1889.

Nedelja: 4. po razgl. Gosp.; Peter, Nol. (Jezus pomiri vihar na morju).

Svečan—Februar.

1. Ponedeljek: Ignacij, škof. — Zgod. kol.: l. 1908 umorjena portugalski kralj don Carlos in njegov sin.

2. Torek: Svečenica; ali darovanje gosp. Ljubomira. — Zgod. kol.: + sv. Ciril v Rimu l. 869.

3. Sreda: Blaž, škof; Bojmir.

4. Četrtek: Andrej Kor., škof; Daroslav, (Ščep ob 9.30 jutraj). — Zgod. kol.: + Strossmayer v Osjeku l. 1815.

5. Petek: Agata, dev.; Jagoda. — Zgod. kol.: + Böttger iznajditelj porcelana.

6. Sobota: Doroteja, dev. muč.; Zalimir. Vreme ne bo nič kaj prijetno. Dež pri severozapadniku in sneg pri vzhodniku.

Slovenec KONRAD SKAZA,

delavnica za vsa cerkvena dela

v St. ULRICH, Gröden (Tirolsko) se najtopleje priporočuje za vsa cerkvena dela. Velikanska zaloga sv. razpel. Novi zanimivi slovenski ceniki zastonj in franko. Postrežba solidna in hitra.

Stara partika ne velja več!

preskrbite si novo, s tremi krasnimi slikami opremljeno »Družinsko pratio« za 24 vin. v prodajalni »Katol. tiskovnega društva« v Trstu, ulica delle Poste, štev. 9.

Služba ORGANISTA

se odda na REPENTABRU z mesečno plačo 25 K. Organist dobi tudi sobo, ki bi za silo bila tudi za stanovanje. Ponudbe naj so naslovijo na Župni urad REPENTABOR P. Opčina.

Kupite čevlje

pri poštenem slovenskem čevljarskem mojstru

Josipu Stantič

TRST — ulica Rosario št. 2 — TRST

(pri cerkvi sv. Petra v starem mestu.)

Ta mojster vam postreže po domače, z najboljšimi čevlji in po nizki ceni.

ZALOGA

likerjaev v sodčkih in butiljkah

JAKOB PERHAVC

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinejših in starih vin v buteljkah.

Postrežba točna. — Cene zmerne. — Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, družinska pogoščenja itd. — Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

NOVO POGREBNO PODJETJE

Pisarna in prodajalna Via Vincenzo Bellini št. 13.

Telefon 14-02. (poleg cerkve sv. Antona Novega) Telefon 14-02

Zaloga oprave ulica Massimo d'Azeglio št. 18.

Prirreja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebsčin za mrliča, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rokave, čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, poročlana in perl.

Bogata zaloga: Voščene sveče. Cene nizke, da se ni bati konkurencee.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo: HENRIK STIBEL in drug.

LJUDSKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

za tržaško občino pri Sv. Ivanu pri Trstu.

Podurad v Trstu, ulica delle Poste 9. Telefon 2110

Sprejema hranilne vloge tudi od 4 1/2 %

Davke plača hranilnica sama.

Za varnost vlog jamčijo udje

(350) z vsem svojim premoženjem v znesku približno tri milijone kron.

Za večje vloge se tudi dajo višje obresti po ustmenem pogovoru s stranko. — Hranilnica in posojilnica je pod nadzorstvom svetoivanske duhovščine. — Vsak krščansko misleč Slovenec naj vlaga svoj denar le pri Ljudski hranilnici in posojilnici pri sv. Ivanu pri Trstu.

Prodajalna KATOLIŠKEGA TISKOVNEGA DRUŠTVA

-- v TRSTU, ulica delle Poste štev. 9. --

Ima na razpolago razne molitvenike v slovenskem, nemškem in laškem jeziku, podobe male za darilo in velike za okvir, svetinje, rožne vence, kipe in križe raznih velikosti in cen iz kovine in lesene, različni papir pismeni in pisarniški, razni ovitki, šolski zvezki, vse pisarniške potrebsčine, trgovske knjige, notici i. t. d., i. t. d.

:: Častito duhovšično opozarjamo posebno ::

na našo zalogo voščenih sveč prav po tovarniški ceni in sicer: pristno voščene kg á K 5.—, I. vrste „Il Santo di Padova“ kg á K 4.40, II. vrste kg á K. 2.40, okinčane sveče kg á K 3.40, ekonomične sveče kg á K 1.40. Odpadki sveč se sprejemajo in plačujejo po kakovosti. V zalogi je kadilo (virh) á kg K 1.20, 2.—, 2.40 ter oglje za kadilnice á kg K 2.—. Stekla za večno luč, stenji za večno luč, vrvica za prižiganje na kilo, ali v zavitkih, prižigalniki (kajfeži) povoskano platno za altarje, tiskovine za čč. župne urade dobito istotam.

Sprejemajo se knjigovežka dela po zmerni ceni. Preskrbi se okvirje za razne slike. Razpolagamo z vzorci. Slike: Prešerna, Gregorčiča, Vodnika in Slomška v lepem okvirju á K 7.60. Podoba papeža Pija X v pozlačenem okvirju za K 20.—. Sveče za domačo rabo á 3, 4, 5 in 6 v zavoju ter svečice zvitihi in za božičnice so vedno v zalogi. — Preskrbimo ovitke z poljubnim naslovom.

Obilno obiska in naročil prosi

„Katoliško tiskovno društvo“ v Trstu.

Dobava cerkvenih oblačil in

cerkvenih potrebsčin vsake vrste.